

BIBLIJSKO STARJEŠINSTVO

Biblijski gledano, žarišna točka crkvenoga vodstva je starješina. Starješina je jedan među više biblijski kvalificiranih muškaraca koji zajedno pasu i nadgledaju lokalno tijelo vjernika. Riječ koja se prevodi kao „starješina“ koristi se gotovo dvadeset puta u Djelima apostolskim i poslanicama u odnosu na ovu jedinstvenu skupinu vođa čija je odgovornost nadgledati Božji narod.

Služba starješine

Kao što brojni odlomci u Novome zavjetu pokazuju, riječi „starješina“ (*presbuteros*), „nadglednik“ (*episkopos*) i „pastor“ (*poimēn*) odnose se na istu službu. Drugim riječima, nadglednici i pastori ne razlikuju se od starješina. Ti su nazivi samo drugačiji način govora o istim ljudima. Kvalifikacije za nadglednika (*episkopos*) u Prvoj Timoteju 3,1-7 i kvalifikacije za starješinu (*presbuteros*) u Titu 1,6-9 nesumnjivo su usporedne. Zapravo, u Titu 1, Pavao koristi oba naziva u odnosu na istoga čovjeka (*presbuteros* u s. 5 i *episkopos* u s. 7). Sva tri naziva međusobno se naizmjenice koriste u Djelima 20. U 17. stihu, Pavao okuplja sve starješine (*presbuteros*) crkve u Efezu kako bi im iznio oproštajnu poruku. U 28. stihu kaže: „Pazite na se i na cijelo stado u kojem vas Duh Sveti postavi nadglednicima [*episkopos*], da pasete [*poimainō*] Crkvu Božju.“ Prva Petrova 5,1-2 također spominje sva tri naziva zajedno. Petar piše: „Starješine [*presbuteros*] koje su među vama opominjem ja, starješina kao i oni, svjedok Kristovih muka i sudionik slave koja će se uskoro očitovati: Pasite [*poimainō*] stado Božje koje je među vama i nadzirite [*episkopēō*] ga, ne na silu, nego dragovoljno, prema Božjoj volji.“ Različiti nazivi dakle upućuju na razne vidove službe, a ne na razne razine autoriteta ili odvojene službe, što je politika nekih crkava.

Pluralitet starješina

Dosljedan obrazac u Novome zavjetu je da svako lokalno tijelo vjernika vodi više Bogom određenih starješina. Jednostavno rečeno, to je jedini obrazac crkvenoga vodstva koji nalazimo u Novome zavjetu. Nigdje u Svetome pismu ne nalazimo da lokalnom zajednicom vlada mišljenje većine ili samo jedan pastor.

Apostol Pavao ostavio je Tita na Kreti i uputio ga da „po svim gradovima postavi(š) starješine“ (Tit 1,5). Jakov je uputio svoje čitatelje da dozovu „crkvene starješine“ da se mole za one koji su bolesni (Jak 5,14). Kad su Pavao i Barnaba bili u Derbi, Listri, Ikoniju i Antiohiji „u svim su im crkvama postavljali starješine“ (Dj 14,23). U Prvoj Pavlovoj poslanici Timoteju, apostol je spomenuo „starješine koji dobro upravljaju“ u crkvi u Efezu (1. Tim 5,17; vidi također Dj 20,17, gdje se Pavao obraća „starješinama crkve“ u Efezu). Knjiga Djela apostolskih spominje „starješine“ u crkvi u Jeruzalemu (Dj 11,30; 15,2. 4; 21,18).

Iznova i iznova spominje se pluralitet starješina u svakoj od različitih crkava. Zapravo, svako mjesto u Novome zavjetu gdje nalazimo naziv *presbuteros* („starješina“) on je u množini, osim tamo gdje ga apostol Ivan koristi za sebe u 2. i 3. Ivanovoj i gdje ga Petar koristi za sebe u Prvoj Petrovoj 5,1. Nigdje u Novome zavjetu ne nalazimo referencu na zajednicu sa samo jednim pastorom. Može biti da je svaki starješina u gradu imao pojedinačnu skupinu nad kojom je imao specifično nadgledništvo. Međutim, crkva je postojala kao jedna crkva, a odluke su se donosile kolektivnim procesom i u odnosu na cjelinu, a ne pojedinačne dijelove.

U drugim odlomcima nalazimo reference na pluralitet starješina iako se ne koristi riječ *presbuteros*. U početnim pozdravima svoje poslanice Filipljanima, Pavao spominje nadglednike [množina od *episkopos*] i pomoćnike u crkvi u Filipima (Fil 1,2). U Djelima 20,28, Pavao je upozorio starješine u efeškoj crkvi: „Pazite na se i na cijelo stado u kojem vas

Duh Sveti postavi nadglednicima [množina od *episkopos*]“ (Dj 20,28). Pisac Hebrejima pozvao je svoje čitatelje da slušaju i da se pokore „starješinama“ koji bdiju nad njihovim dušama (Heb 13,17). Pavao je potaknuo svoje čitatelje u Solunu da „poštujete one koji se trude među vama, koji upravljaju vama u Gospodinu, koji vas opominju“ (1. Sol 5,12) – što je jasna referencija na nadglednike u solunskoj zajednici.

Mnogo bi se moglo reći o prednostima vodstva sastavljenog od više pobožnih muškaraca. Njihova kombinirana mudrost i savjet pomažu kako bi se osiguralo da odluke ne budu samovoljne ili da služe jednome pojedincu (usp. Izr 11,14). Ako postoji podjela među starješinama u donošenju odluka, svi starješine trebaju proučavati Pismo, moliti se i tražiti Božju volju zajedno dok se ne postigne dogovor. Na taj će način jedinstvo i sklad koji Gospodin želi u svojoj crkvi početi s tim pojedincima koje je postavio da pasu njegovo stado.

Kvalifikacije starješina

Karakter i učinkovitost bilo koje crkve izravno se veže uz kvalitetu njezina vodstva. Zbog toga Sveto pismo naglašava važnost kvalificiranoga crkvenog vodstva i postavlja specifična mjerila po kojima se procjenjuje one koji žele služiti na tome svetom položaju.

Kvalifikacije za starješine nalaze se u Prvoj Timoteju 3,2-7 i Titu 1,6-8. Prema tim odlomcima, starješina mora biti besprijekoran, muž jedne žene, trezven, razborit, ugledan, gostoljubiv, sposoban poučiti, ne sklon mnogom vinu, ne svadljiv, blag, ne sklon prepirci, lišen ljubavi prema novcu, ne odan prljavom dobitku, dobar upravitelj svoga kućanstva, koji djecu drži u podložnosti s punim dostojanstvom, ne novoobraćenik, koji ima dobar ugled kod onih izvan crkve, gospodar sebe, razuman, sposoban opominjati u zdravoj nauci i opovrgavati protivnike, besprijekoran kao Božji upravitelj, ne samovoljan, ne nagle čudi, koji voli što je dobro, pravedno i pobožno. (Za daljnje objašnjenje ovih kvalifikacija, vidi str. 215-33 MacArthurova *The Master's Plan for the Church*.)

Glavna kvalifikacija koju sve ostale samo podržavaju je da mora biti „besprijekoran“. Drugim riječima, mora biti vođa kojega se ne može optužiti za bilo što grješno zato što ima trajan ugled besprijekornosti. Starješina mora biti besprijekoran u svome bračnom životu, svome društvenom životu, svome poslovnom životu i svome duhovnom životu. Na ovaj način on treba biti uzorom pobožnosti tako da legitimno može pozvati zajednicu da slijedi njegov primjer (Fil 3,17). Sve druge kvalifikacije, osim možda poučavanja i vještina upravljanja, samo pojačavaju tu ideju.

Povrh toga, služba starješine ograničena je na muškarce. Prva Timoteju 2,11-12 kaže: „Žena neka uči u skrovitosti sa svom podložnosti! Ne dopuštam ženi da poučava niti da vrši vlast nad mužem; štoviše, neka ostane u skrovitosti.“ U crkvi žene moraju biti pod autoritetom starješina, isključene od poučavanja muškaraca ili držanja položaja autoriteta nad njima.

Funkcije starješina

Kada se apostolsko doba približilo svome kraju, služba starješine kristalizirala se kao najviša razina lokalnoga crkvenog vodstva. Stoga je nosila veliku odgovornost. Nije bilo višega prizivnoga suda ili većega resursa po kojemu se moglo znati Božje mišljenje i Božje srce u odnosu na crkvena pitanja.

Prvenstvena odgovornost starješine je da služi kao upravitelj i čuvar crkve (1. Tim 3,5). To uključuje nekoliko specifičnih dužnosti. Kao duhovni nadglednici stada, starješine trebaju odrediti crkvenu politiku (Dj 15,22), nadgledati crkvu (Dj 20,28), rukopolagati druge (1. Tim 4,4), upravljati, učiti i propovijedati (1. Tim 5,17; usp. 1. Sol 5,12; 1. Tim 3,2); opominjati i

opovrgavati (Tit 1,9) i djelovati kao pastiri, dajući svima primjer (1. Pt 5,1-3). Zbog tih odgovornosti starješine su u samoj žiži djelovanja novozavjetne crkve.

Zbog svojega nasljeđa demokratskih vrijednosti i duge povijesti kongregacijske crkvene vlasti, suvremeno američko evanđeosko kršćanstvo sumnjičavo gleda na koncept starješinskog upravljanja. Međutim, Sveto pismo jasno uči i pokazuje da je biblijska norma za crkveno vodstvo pluralitet Bogom postavljenih starješina i da će samo slijedeći taj obrazac crkva maksimalno uvećati svoju plodnost na slavu Božju.

Prilagođeno iz John MacArthur, The Master's Plan for the Church (Chicago: Moody Press, 1991). Za detaljniju obradu biblijskoga starješinstva, vidi ovaj resurs. Hrvatski naslov: Pastorogija

Prevedeno uz dopuštenje.

Izvorni dokument nalazi se na [www: https://www.gracechurch.org/about/distinctives/biblical-eldership](https://www.gracechurch.org/about/distinctives/biblical-eldership) 2.21.2021.